

КОШТОРИСНІ НОРМИ УКРАЇНИ

НАСТАНОВА з розроблення ресурсних елементних кошторисних норм

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства розвитку
громад та територій України

30 квітня 2022 року № 67

1 Сфера застосування

1.1. Ця Настанова установлює основні положення з розроблення ресурсних елементних кошторисних норм (РЕКН) для визначення прямих витрат у вартості будівництва.

1.2. Ця Настанова носить обов'язковий характер при розробленні ресурсних елементних кошторисних норм для визначення прямих витрат у вартості будівництва об'єктів, що споруджуються за рахунок бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії.

1.3. У цій Настанові вжито терміни установлені в *ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво»* та *КНУ «Настанова з визначення вартості будівництва»*

2 Загальні положення

2.1. Функція ресурсних елементних кошторисних норм — визначення нормативної кількості ресурсів, необхідних для виконання відповідного виду робіт, як основи для наступного переходу до вартісних показників.

2.2. Види ресурсних елементних кошторисних норм, які входять до системи ціноутворення в будівництві, наведено в розділі 2 КНУ «Настанова з визначення вартості будівництва».

Ресурсні елементні кошторисні норми поділяються на такі види:

- кошторисні норми України ресурсні елементні кошторисні норми (КНУ РЕКН);
- галузеві кошторисні норми;
- ресурсні елементні кошторисні норми підприємств;
- індивідуальні ресурсні елементні кошторисні норми.

2.3. Галузеві кошторисні норми та ресурсні елементні кошторисні норми

підприємств розробляються за відсутності відповідних КНУ РЕКН.

2.4. Індивідуальні ресурсні елементні кошторисні норми розробляються у випадку:

- якщо проектом будівництва передбачено застосування нових технологій на окремі види будівельних робіт або комплектів, на які відсутні КНУ РЕКН;

- якщо з об'єктивних причин матеріально-технічні ресурси, передбачені відповідними ресурсними елементними кошторисними нормами, замінюються на інші і це призводить до зміни технології виконання робіт чи інших показників цих норм.

Рішення щодо розроблення індивідуальних ресурсних елементних кошторисних норм приймається замовником будівництва та оформлюється відповідним технічним завданням.

3 Вимоги до кошторисних норм

3.1. Ресурсні елементні кошторисні норми повинні відповідати тільки вимогам, що мають прямий стосунок до визначення вартості будівництва. Вони повинні:

- відповідати основним завданням кошторисного нормування і ціноутворення в будівництві, забезпечуючи достовірне визначення вартості будівництва;

- бути технічно та економічно обґрунтованими, містити оптимальні витрати необхідних ресурсів;

- враховувати сучасний технічний рівень будівельної техніки, передовий досвід та нові технології;

- мати максимальну простоту і зручність у застосуванні, давати можливість широкого використання інформаційних технологій.

3.2. Вихідними даними для розроблення ресурсних елементних кошторисних норм є:

- технологічні карти;

- технічні рішення в проектній документації;

- технологія будівельного виробництва і технічні характеристики

будівельних машин та механізмів;

– чинні стандарти на матеріали, вироби і комплекти, а також устаткування.

3.3. Ресурсні елементні кошторисні норми призначені для:

– визначення складу і кількості ресурсів при здійсненні будівництва;
– визначення прямих витрат у вартості будівництва;
– розрахунків за обсяги виконаних робіт;
– розроблення укрупнених кошторисних норм, укрупнених ресурсних показників по конструктивних елементах і видах робіт на функціональну одиницю виміру;

– визначення укрупнених показників вартості будівельних робіт.

РЕКН норми можуть також використовуватися під час визначення тривалості робіт, складанні проектної документації (ПОБ, ПВР тощо), встановленні норм списання матеріалів.

У необхідних випадках РЕКН можуть бути використані для економічної оцінки і порівняння окремих проектних рішень

3.4. У ресурсних елементних кошторисних нормах враховано повний комплекс операцій, необхідних для виконання визначеного виду робіт в усереднених умовах.

Ресурсними елементними кошторисними нормами передбачено виконання робіт у звичайних умовах, не ускладнених зовнішніми факторами. Під звичайними умовами виконання робіт мається на увазі виконання робіт, складування і внутрішньо будівельного транспортування необхідних матеріалів, виробів і комплектів без впливу специфічних факторів і умов, що ускладнюють роботу. Під час виконання робіт в умовах, що їх ускладнюють (загазованість, розташування поблизу діючого устаткування, обмежені умови складування матеріалів тощо), — до показників кошторисних норм застосовуються коефіцієнти, наведені в загальних положеннях відповідних норм.

3.5. Параметри окремих величин (довжина, діаметр, площа тощо), наведені в таблицях кошторисних норм з характеристикою «до», слід обчислювати, включаючи зазначену межу.

3.6. У ресурсних елементних кошторисних нормах наводиться середній розряд роботи, який використовується під час визначення заробітної плати робітників-будівельників і монтажників.

У ресурсних елементних кошторисних нормах експлуатації будівельних машин та механізмів наводиться середній розряд ланки робітників, зайнятих на керуванні, обслуговуванні, роботах з перебазування, монтажу, демонтажу і на ремонті (надалі «на керуванні та обслуговуванні») будівельних машин та механізмів.

4 Склад та структура ресурсних елементних кошторисних норм

4.1. РЕКН розробляються на прийняту одиницю виміру повного комплексу основних, супутніх та підсобно-допоміжних робіт, які виконуються у найбільш типових умовах, з урахуванням досягнутого науково-технічного рівня та багатоваріантності технологій виконання робіт, матеріалів, виробів, комплектів, що застосовуються.

4.2. Під час розроблення РЕКН норм передбачається така класифікація робіт за видами:

основні — роботи, які визначають характер комплексного процесу на прийняту одиницю виміру та самостійно входять до нього своєю закінченою продукцією. Обсяг основних робіт, який припадає на одиницю кінцевої продукції комплексного процесу, як правило, може бути визначений прямим рахунком за проектною документацією (цегляне мурування, штукатурення, облицювання поверхонь штучними плитками тощо);

супутні — роботи, що технологічно пов'язані з основними роботами, але не визначають характеру комплексного процесу. Ці роботи входять до складу комплексного процесу як обов'язкова вимога технології, яка забезпечує належну якість кінцевої продукції. Обсяг супутніх робіт, який припадає на прийняту одиницю виміру, визначається спеціальним розрахунком за проектною документацією (розшивання швів при облицюванні, приготування розчину з клеючої суміші тощо);

підсобно-допоміжні — у результаті таких робіт не одержують закінченої продукції, але виконання їх є необхідною умовою для її одержання. Обсяг

підсобно-допоміжних робіт, який припадає на прийняту одиницю виміру, визначається спеціальним розрахунком за проектною документацією (подача матеріалів на робочі місця, переставляння помостів тощо).

4.3. РЕКН складається з таких елементів:

- найменування;
- склад робіт;
- одиниця виміру;
- витрати труда робітників, не зайнятих на керуванні та обслуговуванні машин та механізмів (далі — робітників), люд.год;
- середній розряд робіт, визначений для ланки робітників;
- витрати труда машиністів, люд.год;
- час експлуатації будівельних машин та механізмів, механізованого інструменту, маш.год;
- витрати будівельних матеріалів, виробів та комплектів, фізичні одиниці виміру.

5. Порядок розроблення ресурсних елементних кошторисних норм

5.1. Методи розроблення норм

5.1.1. Ресурсні показники по кожній нормі визначаються або аналітично-дослідним методом (на основі нормативних спостережень) або аналітично-розрахунковим методом (на основі нормативних та довідкових документів).

5.1.2. Індивідуальні ресурсні елементні кошторисні норми можуть розроблятися на підставі діючих ресурсних елементних кошторисних норм шляхом заміни в них матеріально-технічних ресурсів.

5.2. Основні етапи розроблення:

- складання технічного завдання;
- підбирання оптимальної технології процесу, що нормується;
- визначення витрат труда робітників і часу експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту;
- визначення потреби в матеріалах, виробках і комплектах;
- формування таблиць норм.

5.2.1 Складання технічного завдання

5.2.1.1. Технічне завдання складається з урахуванням вимог *ДСТУ 1.2:2015 «Національна стандартизація. Правила проведення робіт з національної стандартизації»*. Технічне завдання затверджується керівником організації розробника та погоджується замовником норм.

5.2.2. Підбирання оптимальної технології процесу, що нормується

5.2.2.1. Для кожної норми або групи норм повинно бути складено опис технологічного процесу з детальним переліком усіх видів робіт та операцій, характеристикою машин, механізмів та механізованого інструменту, що застосовуються.

5.2.2.2. Опис технологічного процесу виконується на основі вихідних даних наданих відповідно до п 3.2. цієї Настанови з врахуванням результатів нормативних спостережень (якщо вони проводяться згідно п. 5.1.).

5.2.3. Визначення витрат труда робітників і часу експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту

5.2.3.1. Витрати труда робітників, час експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту визначаються методами, передбаченими п. 5.1. цього кошторисного нормативу.

5.2.3.2. Для визначення витрат труда робітників, часу експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту як довідковий матеріал можуть використовуватися показники «Галузових норм часу на будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи» (далі — ГН). За відсутності необхідних норм ГН можливе використання показників «Единых норм и расценок на строительные, монтажные и ремонтно-строительные работы» (ЕНиР), «Ведомственных норм и расценок на строительные, монтажные и ремонтно-строительные работы» (ВНиР) чи інших довідкових джерел (за винятком вартісних) з приведенням їх у відповідність з *ДКХПП Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників (Держбуд України, Мінпраці України, 2000 — 2001.*

5.2.3.3. Витрати труда робітників та час експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту визначаються за формою, наведеною в Додатку 1 цієї Настанови «Калькуляція витрат труда та часу використання машин,

механізмів та механізованого інструменту», в якій визначаються такі показники:

- витрати труда для ланки робітників, люд. год (частина I «Витрати труда»);
- середній розряд робіт для ланки робітників (частина II «Середній розряд робіт»);
- час експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту за їх видами, маш.год (частина III «Час експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту»).

5.2.3.3.1. У частині I «Витрати труда» наводяться такі дані:

- у графі 2 «Обґрунтування норм» наводяться шифр РЕКН, що розроблюється вперше, або норм ГН та коефіцієнти, які до них застосовуються, із зазначенням номерів збірників, таблиць і позицій;
- у графах 3 «Найменування технологічних операцій» та 4 «Одиниця виміру технологічної операції» наводяться найменування та одиниця виміру основних, супутніх і підсобно-допоміжних робіт, які входять до складу процесу, що нормується;
- у графі 5 «Обсяг технологічної операції» наводиться обсяг робіт на вимірник РЕКН, що розроблюється, або укрупнений вимірник конструктиву або виду робіт з подальшим перерахунком на вимірник кошторисної норми. Підрахунок обсягів робіт виконується за видами робочих операцій, що включено до калькуляції, на підставі опису технологічного процесу та зведення витрат будівельних матеріалів, виробів і комплектів (Додаток 2 до цієї Настанови).

При невідповідності одиниць виміру складових одиничної норми вони приводяться до єдиного показника. Наприклад: при подачі рулонних матеріалів консольно-балковим краном нормами витрат труда передбачено вимірник 1 т, а обсяг робіт складає 345 м², тоді при масі 1 м² склоруберойду 0,0023 т обсяг робіт дорівнюватиме: 0,0023 т x 345 м² = 0,794 т;

- у графах 6 та 7 «Кількісний та кваліфікаційний склад ланки робітників» наводяться розряди і кількість робітників, що приймаються для калькулювання. Найменування професій та розряди робітників приводяться у відповідність з ДКХПП *Довідник кваліфікаційних характеристик професій*

працівників (Держбуд України, Мінпраці України, 2000 — 2001;

– у графах 8 «Витрати труда робітників на одиницю виміру» та 9 «Час експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту на одиницю виміру» наводяться витрати труда робітників та часу експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту на виконання одиниці виміру обсягу технологічної операції, що приймаються для калькулювання;

– у графах 10 «Витрати труда робітників на обсяг технологічної операції» та 11 «Час експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту на обсяг технологічної операції» наводяться витрати труда робітників та часу експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту на виконання прийнятого обсягу технологічної операції.

Проектування норм витрат труда робітників здійснюється на основі проведених нормативних спостережень з використанням методичних положень про нормування труда в будівництві *Нормирование труда рабочих в строительстве (Госстрой СССР, М., Стройиздат, 1985)*. Розрахункові матеріали додаються як обґрунтування.

До підсумку витрат труда робітників, що нормуються (за винятком випадків, коли витрати труда визначалися на підставі хронометражних спостережень за технологічним процесом) додаються ненормовані витрати труда, пов'язані з організацією комплексного процесу (багаторазова організація робочих місць, додаткові переходи в процесі роботи, неодноразова заміна інструментів та пристосувань тощо), у розмірах, наведених у Додатку 3 цієї Настанови.

5.2.3.3.2. У частині II «Середній розряд робіт» визначається середній розряд робіт (P_c) для ланки робітників за формулою (1):

$$P_c = P_n + \frac{K_c - K_n}{K_b - K_n} \quad (1)$$

де: P_n — розряд, що відповідає нижчому міжрозрядному коефіцієнту по відношенню до середнього міжрозрядного коефіцієнта;

K_c — середній міжрозрядний коефіцієнт;

K_b, K_n — вищий і нижчий міжрозрядні коефіцієнти по відношенню до

середнього міжрозрядного коефіцієнта.

Міжрозрядні коефіцієнти визначаються за додатком 15 до КНУ «Настанова з визначення вартості будівництва».

Таблиця 1

Розряди робітників	Міжрозрядні коефіцієнти
1	1,000
2	1,080
3	1,186
4	1,339
5	1,542
6	1,797
7	2,075
8	2,394

Середній міжрозрядний коефіцієнт (K_c) визначається за формулою (2):

$$K_c = \frac{\sum VT_i \times K_i}{\sum VT_i} \quad (2)$$

де: VT_i — витрати труда робітників i -го розряду, люд.год;

K_i — міжрозрядний коефіцієнт i -го розряду.

5.2.3.3.3. При нормуванні механізованих процесів час експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту в калькуляціях виділяється окремо за їх видами.

Час роботи машин та механізмів приймається на основі потреби в експлуатації:

- основних машин та механізмів, продуктивність яких визначає темпи виконання робіт;
- машин та механізмів, що входять до складу комплексу, використання яких залежить від головної машини або механізму;
- машин та механізмів, що обслуговують одночасно один або декілька технологічних процесів.

Час використання робітниками механізованого інструменту враховується у витратах труда робітників і виділяється в рядку «Час експлуатації машин,

механізмів та механізованого інструменту» у машино-годинах для визначення витрат енергоносіїв, мастильних матеріалів та гідравлічної рідини.

5.2.3.3.4. У частині III «Час експлуатації машин, механізмів та механізованого інструменту» визначається потреба в машинах, механізмах та механізованому інструменті.

У графах 2 «Обґрунтування» та 3 «Найменування» наводяться шифр та найменування машин, механізмів та механізованого інструменту, які повинні відповідати структурі РКНЕМ.

У графі 4 «Кількість» наводиться кількість машин, механізмів та механізованого інструменту відповідно до опису технологічного процесу, що нормується.

У графі 5 «Коефіцієнт непередбачених витрат» наводяться коефіцієнти, які враховують внутрішньозмінні перерви в роботі машин, не пов'язані з організацією будівельного процесу, витрати часу на виконання робіт, що важко піддаються нормуванню.

Ці коефіцієнти застосовуються до підсумку часу експлуатації машин та механізмів (за винятком тих випадків, коли час їх експлуатації визначався на підставі хронометражних спостережень за технологічним процесом) у розмірах, зазначених у Додатку 4 цієї Настанови.

Для машин та механізмів, що працюють разом і виконують одну роботу, слід приймати відповідні коефіцієнти непередбачених витрат для кожної машини окремо (за винятком тих випадків, коли час їх експлуатації визначався на підставі хронометражних спостережень за технологічним процесом).

У графах 6 та 7 «Час експлуатації машин та механізмів» наводиться час експлуатації машин та механізмів на виконання технологічної операції з урахуванням непередбачених витрат відповідно до схеми, наведеної в 5.2.3.3.3 цієї Настанови.

У графі 8 «Витрати труда машиністів» наводяться витрати труда машиністів, які зайняті на експлуатації машин та механізмів, на прийнятій обсяг робіт. Ці витрати визначаються виходячи з часу роботи машин, механізмів та механізованого інструменту та Ресурсних кошторисних норм на експлуатацію

будівельних машин та механізмів (РКНЕМ).

За відсутності в збірниках РКНЕМ норм на 1 машино-годину експлуатації машин та механізмів, які беруть участь у процесі, що нормується, слід виконати проектування такої норми відповідно до правил розроблення, наведених в Додатку 5 до цієї Настанови, та усереднених показників періодичності і трудомісткості технічного обслуговування та ремонту будівельних машин та механізмів, наведених у Додатку 6 до цієї Настанови.

Розрахункові матеріали додаються як обґрунтування.

5.2.4. Визначення норм потреби в матеріалах, виробках і комплектів.

5.2.4.1. Показники витрат матеріалів, виробів та комплектів (далі — матеріали) у таблицях ресурсних елементних кошторисних норм наводяться у фізичних одиницях виміру.

5.2.4.2. У РЕКН наводяться найменування, шифри, технічні характеристики матеріалів, одиниці їх виміру відповідно до чинної нормативної бази.

За відсутності в єдиному реєстрі ресурсів, які застосовуються у процесі, що нормується, слід виконати проектування такого ресурсу:

- найменування матеріалів має містити основні технічні, фізичні, хімічні, технологічні, експлуатаційні характеристики (розмір, робочий тиск, потужність тощо) та характеристики, які визначають ринкову ціну матеріалу (тип, клас, колір тощо). Найменування матеріалів та комплектів в КНУ РЕКН не може містити назви торгових марок та власних назв виробників;
- одиниці виміру приймаються з єдиного реєстру одиниць виміру;
- маса брутто – маса одиниці виміру матеріалу з урахуванням маси тари, що використовується при транспортуванні;
- ідентифікатор групи вантажу та типу транспорту для перевезення матеріалу приймається з Додатку 10 до цієї Настанови;
- шифр ресурсу присвоюється у порядку передбаченому п. 6.5.7 цієї Настанови.

5.2.4.3. Потребу в будівельних матеріалах на прийнятий вимірник РЕКН можна визначати дослідно-виробничим, аналітично-розрахунковим або лабораторним методом.

Дослідно-виробничий метод нормування витрат матеріалів полягає у визначенні потреби у будівельних матеріалах на підставі спостережень, які виконуються безпосередньо на будівельному майданчику.

Аналітично-розрахунковий метод нормування витрат матеріалів полягає у визначенні потреби у будівельних матеріалах шляхом теоретичних розрахунків, які виконуються на підставі вивчення нормованих будівельних матеріалів, з урахуванням особливостей технології відповідного будівельного процесу.

Лабораторний метод нормування витрат матеріалів полягає у визначенні потреби у будівельних матеріалах на підставі спостережень, які виконуються у спеціально створених умовах.

5.2.4.4. Під час визначення потреби у будівельних матеріалах дослідно-виробничим, аналітично-розрахунковим або лабораторним методами повинні враховуватися відходи і втрати, що важко усуваються, які утворюються в межах будівельного майданчику при транспортуванні матеріалів від при об'єктного складу до робочого місця та у процесі монтажу або укладання в діло. Обсяг відходів і втрат, що важко усуваються, можна визначати за нормами, наведеними у Додатку 8 цієї Настанови.

В нормах не враховуються відходи і втрати матеріалів, пов'язані з їх дефектами, браком продукції, порушенням технології виконання робіт, поганим станом машин, механізмів, інструментів і пристосувань, несправністю транспортних засобів, неправильністю збереження, недбалістю з боку робітників при транспортуванні, переробці та укладанні матеріалів у діло.

Розрахункові матеріали додаються як обґрунтування.

5.2.4.5. Витрати матеріалів, які використовуються неодноразово (опалубка, кріплення), визначаються з урахуванням технічно обґрунтованого числа їх обертів та норм припустимих збитків після кожного оберту (Додаток 9 до цієї Настанови).

5.2.4.6. Результати розрахунку оформлюються в «Зведення витрат будівельних матеріалів, виробів та комплектів» (Додаток 2 до цієї Настанови).

Зведення витрат будівельних матеріалів складається для однієї або групи норм.

5.2.5. Визначення додаткових показників, які обумовлюють застосування ресурсних елементних кошторисних норм

5.2.5.1. Додатковими нормативними показниками, які обумовлюють застосування розроблених РЕКН, є:

- загальні вимоги та положення про порядок застосування РЕКН;
- коефіцієнти, які враховують умови виконання робіт;
- правила, формули та приклади розрахунків при обчисленні обсягу робіт.

5.2.5.2. Коефіцієнти, які враховують умови виконання робіт, визначаються розрахунковим шляхом на підставі аналізу впливу певного фактору на зміну ресурсних показників під час виконання відповідного виду робіт.

5.2.6. Формування таблиць ресурсних елементних кошторисних норм

5.2.6.1. Група РЕКН, як правило, об'єднує норми на різновиди того самого технологічного процесу. Група може об'єднувати норми на різні роботи, а також включати тільки одну ресурсну елементну кошторисну норму. Групи РЕКН повинні мати найменування, опис складу робіт, вимірник і кількісні показники, об'єднані в таблиці.

5.2.6.2. Найменування групи РЕКН повинно означати процес виконання робіт та мати самостійне закінчене значення.

Послідовне з'єднання найменування групи РЕКН та характеристики кожної норми при читанні зверху вниз повинно давати закінчене і граматично правильне найменування.

Неприпустимим є присвоєння однакового найменування декільком групам РЕКН.

5.2.6.3. В описі складу робіт наводиться повний перелік основних операцій. Якщо операція належить не до всіх РЕКН групи, необхідно зазначити номери норм, до яких вона належить.

До складу робіт не включаються види робіт, виконання яких обумовлюється технічною частиною, наприклад: розвантаження, подача і штабелювання матеріалів, очищення основи, очищення руберойду від посипки тощо.

5.2.6.4. Вимірник для групи, як правило, повинен належати до всіх РЕКН групи.

5.2.6.5. Кількісні показники групи РЕКН об'єднуються в таблиці. Побудова таблиць виконується аналогічно структурі таблиць чинних РЕКН.

5.2.6.6. Додаткові нормативні показники, що обумовлюють застосування розроблених РЕКН, наводяться у відповідних розділах Технічної частини.

6. Оформлення та подання матеріалів

6.1. На затвердження (узгодження) подаються проекти ресурсних елементних кошторисних норм та матеріали, що їх обґрунтовують та технічне завдання на їх розробку, на паперових і електронних носіях в 1 примірнику.

Форма індивідуальної ресурсної елементної кошторисної норми на будівельні роботи наведено у Додатку 12 до цієї Настанови.

6.2. До складу матеріалів, що обґрунтовують РЕКН, входять:

- пояснювальна записка з посиланням на проекти, типові конструкції, робочі креслення, методи та умови виконання робіт, обґрунтування прийнятих типів машин та механізмів тощо;

- технологічна карта або опис технологічного процесу;

- калькуляції з докладним розрахунком витрат (Додаток 1 до цієї Настанови);

- проекти норм витрат труда і часу експлуатації машин та механізмів з відповідним обґрунтуванням;

- зведення витрат будівельних матеріалів, виробів та комплектів (Додаток 2 до цієї Настанови);

- проекти норм витрат матеріалів, виробів та комплектів з відповідним обґрунтуванням. До кожного матеріалу "за проектом" надається список відповідних йому ресурсів з єдиного реєстру ресурсів (Додаток 7 до цієї Настанови). За відсутності таких ресурсів в єдиному реєстрі ресурсів вони мають бути спроектовані у відповідності до п. 5.2.4.2 цього Кошторисного нормативу;

- звід відгуків відповідно до Технічного завдання на розроблення норм.

Для проведення експертизи нові спроектовані ресурси в проектах КНУ РЕКН, галузевих кошторисних норм та норм підприємств, подаються без

шифрів.

6.3. В технічних частинах КНУ РЕКН, галузевих кошторисних норм та кошторисних норм підприємств до кожного ресурсу, передбаченого відповідною кошторисною нормою, може надаватися список ресурсів з єдиного реєстру ресурсів, застосування яких не змінює інших показників норми, не призводить до зміни технології виконання робіт чи інших показників цієї норми але суттєво уточнює основні фізичні, хімічні, експлуатаційні та цінові характеристики ресурсу (Додаток 7 до цієї Настанови). Ці списки не обмежують можливості уточнення назв ресурсів під час розробки проектної документації.

6.4. Для індивідуальних ресурсних елементних кошторисних норм розроблених за методом передбаченим п.5.1.2 допускається скорочена форма матеріалів, що їх обґрунтовують:

- пояснювальна записка з обґрунтуванням прийнятих матеріальних ресурсів;

- витрати матеріальних та інших ресурсів, що потерпіли зміни в порівнянні з передбаченими діючою ресурсною елементною кошторисною нормою

Обґрунтування змінених складових діючих норм (витрат труда, часу експлуатації машин та механізмів) здійснюється відповідно до положень цієї Настанови.

Витрати матеріальних ресурсів, що замінені, визначаються відповідно до п.5.2.4 цієї Настанови.

6.5. Проекти ресурсних елементних кошторисних норм та матеріали обґрунтування до оформлюються з урахуванням чинних правил викладення та оформлення нормативних документів (ДСТУ 1.5:2015 «Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів»; ДСТУ Б А.1.1-91:2008 «Система стандартизації та нормування в будівництві. Вимоги до побудови, викладання, оформлення та видання будівельних норм»).

6.6. Присвоєння шифрів новим РЕКН та новим ресурсним показникам:

6.6.7. Шифри новим ресурсам присвоюються центральним органом

виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури або, за його дорученням, Реєстратором - організацією, яка вестиме єдиний реєстр ресурсів та єдиний реєстр одиниць виміру ресурсів. Шифри новим ресурсам надаються після проходження РЕКН відповідної експертизи протягом двох робочих днів з моменту передачі Реєстратору заявки (Додаток 11 до цієї Настанови). До заявки додається копія експертної оцінки та проект РЕКН в електронній (PDF-A) чи друкованій формі. Надані шифри набувають чинності разом з РЕКН, в складі якої розроблені нові ресурсні показники.

6.6.8. Шифри КНУ РЕКН та РЕКН підприємств присвоюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури або, за його дорученням, Реєстратором – організацією, яка вестиме єдиний реєстр ресурсних елементних кошторисних норм. Шифри присвоюються протягом двох робочих днів з моменту передачі Реєстратору узгодженої та затвердженої в установленому порядку РЕКН в електронній (PDF-A) та друкованій формі.

6.6.9. Шифри індивідуальним ресурсним елементним кошторисним нормам та новим матеріально-технічним ресурсам в їх складі присвоюються Замовником чи за його дорученням проектною організацією, яка розробляє кошторисну частину проектної документації.

6.7. За обґрунтованим поданням розробника чи власника РЕКН список ресурсів з єдиного реєстру ресурсів, застосування яких не змінює інших показників норми, не призводить до зміни технології виконання робіт чи інших показників цієї норми але суттєво уточнює основні фізичні, хімічні, експлуатаційні та цінові характеристики ресурсу може змінюватись без процедури перегляду (затвердження, погодження) РЕКН шляхом подання до єдиного реєстру ресурсних елементних кошторисних нового списку (Додаток 7 до цієї Настанови) з відповідними обґрунтуваннями.

6.8. Приклад оформлення проекту РЕКН наведено у Додатку 13 до цієї Настанови.

7. Узгодження та затвердження норм.

7.1. КНУ РЕКН затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування.

Затверджені КНУ РЕКН протягом десяти днів з моменту затвердження оприлюднюються на офіційному сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування

7.2. Ресурсні елементні кошторисні норми підприємств затверджуються підприємствами та організаціями за погодженням з базовою організацією з науково-технічної діяльності з питань ціноутворення у будівництві. Для погодження така базова організація направляє ресурсні елементні кошторисні норми підприємств для проведення відповідної перевірки.

Погодження ресурсних елементних кошторисних норм підприємств з базовою організацією з науково-технічної діяльності з питань ціноутворення у будівництві відбувається у відповідності до Положення про погодження кошторисних норм підприємств базовою організацією з науково-технічної діяльності у будівництві за напрямом ціноутворення у будівництві.

За згодою власника розроблених ресурсних елементних кошторисних норм підприємства після їх затвердження вони оприлюднюються і публікуються на офіційному сайті базової організації з науково-технічної діяльності з питань ціноутворення у будівництві, яка їх погоджувала.

7.3. Індивідуальні ресурсні елементні кошторисні норми затверджуються у складі проектної документації з обов'язковим проведенням відповідної експертизи.

Якщо норма розробляється після затвердження проектної документації на об'єкт будівництва, експертиза зазначених норм здійснюється в експертній організації, що проводила експертизу проекту будівництва у цілому. Після проведення експертизи цих норм, вони затверджуються замовником на підставі експертної оцінки наданої такою експертною організацією та підлягають врахуванню під час коригування проектної документації.

8. Перегляд та припинення дії норм

8.1. Перегляду підлягають РЕКН:

- за рішенням власника норми;
- по закінченню терміну використання (настанню терміну перегляду) встановленого розробником та/чи власником норми;
- у випадку впровадження технології, відмінної від тієї, що нормою передбачена;
- визнані помилковими.

8.2. Затвердження (узгодження) РЕКН після їх перегляду відбувається за процедурою передбаченою для нових норм (розділи 6, 7 цієї Настанови).

8.3. Припинення дії РЕКН відбувається:

- за рішенням власника норми;
- по закінченню терміну використання РЕКН встановленого розробником та/чи власником норми;
- за визнання норми помилковою.

Норма припиняє дію з моменту внесення змін до єдиного реєстру ресурсних елементних кошторисних.

Шифри норм, дія яких припинена повторно не використовуються.

8.4. Помилковими визнаються норми, під час розробки яких було невірно враховано організаційно-технічні умови виробництва або припущено помилки у розрахунках.

8.4.1. Визнати норму помилковою може її власник або центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури за обґрунтованим поданням суб'єкта господарювання, який виявив помилку.

8.4.2. Перегляд помилкових норм або припинення їх дії здійснюється власниками норм в міру їх виявлення.

**Начальник Управління ціноутворення,
експертизи та договірних відносин у
будівництві**

Інна ВАХОВИЧ